

TOY GIUSEPPE VERDI

‘Εδώ! νά τό λιμπρέττο τοῦ Solera! Ἄκουε νά μή θέλῃ αὐτό τό θαυμάσιο κείμενο! Πάρ’ τὸ Διάβασέ το! «Τί νά τό κάνω; Ὄχι, ὄχι, ὄχι! Δέν ἔχω κέφι νά διαβάξω λιμπρέττα».

«Ἐί δέ θά σέ βλάψῃ πιά αὐτό τό κείμενο! Διάβασέ το. Ὅταν μπορέσῃ μοῦ τό φέρνεις πίσω». Καί μοῦ δώσε μέ τή βία τό χειρόγραφο. Ἦταν ἓνα χοντρά τετράδιο γραμμένο μέ μεγάλα γράμματα ὅπως ἦταν τότε τῆς μόδας. Τό ἔκαμα ρολό, ἔβωσα τό χέρι στό Merelli καί ζήτησα γιά τό σπίτι.

Στό δρόμο μ’ ἔπιασε μιά ἀνεξήγητη ἀδιαθεσία, μιά ἀμέτρητη θλίψη, μιά ἀγώνια θανάτου πού μοῦ ἐπιγιε τήν καρδιά!... Μόλις ἔφτασα στό σπίτι μου πέταξα τό τετράδιο μέ τόσο ἀπότομη ὀρμή πάνω στό τραπέζι πού κίλισε κάτω καί στάθηκε μπρός στό πόδια μου. Καθώς ἔπεφε ὀμως ἀνοιξε αἱ χωρίς νά ἔξρω πῶς, τά μάτια μου κορφώθηκαν στήν ἀνοιχτή σελίδα καί κεινός ὁ στίχος μέ κότταξε κατάντα:

«Va, pensiero, sull' ali dorate»
ἔλετα, σκέψῃ, ἐπέου ἐ χρυσοῦ σπέρου

Ἰ η μ. (Ἔβην τό λόγια τῆς μελωδίας τῆς χορωδίας τῶν Ἐσραῶν ἀπό τό «Nabucco» πού ἔδρασαν τή σῆμα τῶν Βέρντι. Παλλά χρόνια ἀργότερα, τήν ὄρα τῆς κηδείας τοῦ ὁ κόσμος πού τήν παρακολουθοῦσε οὐδάρματα ἔχρισε νά τραγουδᾷ αὐτή τήν ὄραση σελίδα μέ θαδεῖα συγκίνηση).

Βιαστικά ἐδιάβασα τούς στίχους πού ἀκολουθοῦσαν καί ἐνοιώσα μιά δυνατή συγκίνηση πού τήν ἔκανε μεγαλύτερη τό γεγονός πῶς οἱ στίχοι αὐτοί ἦταν μιά παράφραση τῆς Βίβλου πού τήν ἀγαποῦσα πάντα πάνω ἀπ’ ὅλα.

Διαβάζω ἓνα μέρος, ἔπειτα διαβάζω ἓνα ἄλλο· ἔπειτα, θυμοῦμένος τήν ὀριστική μου ἀπόφαση, νά μὴν ξαναγράψω, κλείνω τό τετράδιο καί πέφτω στό κρεβάτι... Ὅμως, ὄχι... ὁ «Nabucco» γύριζε στό κεφάλι μου καί ὁ ὕπνος δέν ἐρχόταν! Λοιπὸν σηκώνομαι καί διαβάζω τό ποίημα ὄχι μόνο μιά φορά, οὔτε δύο, οὔτε τρεῖς ἀλλά πολλές φορές, τόσο πού ἤξερα τό πρωτό τό λιμπρέττο τοῦ Solera ἀπ’ ἔξω.

Παρ’ δα’ αὐτά ὄμως μὴ θέλοντας νά ξεφύγω ἀπὸ τήν ἀπόφασή μου, πηγαίνω στό θέατρο καί δίνω τό χειρόγραφο πίσω στό Merelli.

— Ὁρατο, ἔ;

— Πολύ ὄρατο!

— Βλέπετε! Τόνισέ το λοιπόν!

— Ὅτε σ’ ἔνευρό μου δέ θέλω ν’ ἀνακατευθῶ μ’ αὐτή τή δουλειά!

— Γράψε τή μουσική, σοῦ λέω, γράψε τή μουσική! Ἐπει’ ἀπ’ αὐτά τά λόγια μού στριμώχνει τό τετράδιο στήν τοίχη πού πανωφοριοῦ μου, μέ ἀδράχνει ἀπὸ τὸν ὄμο καί δέ φτάνει πού μέ βγάζει μέ μιά σπρωξιά ἀπὸ τό δωμάτιο, ἀλλά καί μοῦ κλείνει τήν πόρτα καταμιοῦτρα γυρίζοντας ἀπὸ μέσα τό κλειδί.

Τί νά κάμω; Ἐχοντας τό «Nabucco» στήν τοίχη μου γυρίζω στό σπίτι. Σήμερα αὐτός ὁ στίχος, αὐρὸ ἔκνειος, ἔβω μιά νύκτα, ἐκεῖ μιά δόκλιχη φράση, ἔτσι σιγά σιγά γίνθηκε δόκλιχη ἡ σπερα.

Ἦτανε φθινόπωρο τοῦ 1841. Ἐθωμήθηκα τήν ὑπόσχεση τοῦ Merelli, πῆγα καί τὸν βρήκα καί τὸν ἔκαμα

τὴν ἀναγγεῖλια πῶς ὁ «Nabucco» ἦταν ἔτοιμος καί πῶς μποροῦσε νά παιχθῇ τό ἐρχόμενο καρναβάλι.

Ὁ Merelli ἦταν πρόθυμος νά κρατήσῃ τό λόγο του, μού εἶπε ὄμως πῶς ἔπεφε νά ἔχω ὄπ’ ὄψη μου ὅτι τό ἔργο μου ἦταν ἀδύνατο νά βοηθῇ στήν ἐρχομένη σαζόν γιὰτι εἶχε κί ὄλας ἀνάλαβη τρεῖς ὄπερες διασημῶν συνθετῶν. Νά ἀνεβάσῃ μιά τετάρτη, καί μάλιστα μιά σπερα πού εἶχε γράψει ἓνας σχεδὸν ἀγνωστος, ἦταν ἐπικίνδυνο γιά ὄλους καί πιά πολύ γιά μέ. Γι’ αὐτό ἐνόμιζε πῶς τό καλύτερο ἦταν νά περιμένουμε ὡς τήν ἀνοιχτή γιά τήν πρεμιέρα, πού δέν εἶχε πιά ὄποχρεώσεις καί θά μπορούσε νά μοῦ διαθέσῃ καλοῦς τραγουδιστῆς. Ἐγὼ ὄμως ἀρνῆθηκα: ἡ τὸ καρναβάλι ἡ καλοῦσὸ! Καί εἶχα ἓνα σοβαρό λόγο νά ἐπιμένω γιὰτι πού καί πότε θά ξαναβρίσκα δυὸ τόσο σημαντικὸς ἐρμηνευτῆς σάν τὴν Streponi καί τὸν Ronconi, πού κί οἱ δυὸ τους ἦσαν ἀγκαλιασμένοι γιά τό καρναβάλι καί βάσιζα σ’ αὐτούς τῆς μεγαλύτερες ἐλπίδες μου.

Ὁ Merelli, πού ἤθελε ὄσο τοῦ ἦταν δυνατόν νά μ’ εὐχαριστήσῃ, βρισκότανε σάν λιμπρεσσάριος σέ δύσκολη θέση. Ν’ ἀνεβάσῃ τέσσερες ὄπερες σὲ μιά σαζόν ἦταν πού ἐπικίνδυνο! Κι’ ἐγὼ βέβαια εἶχα τούς σοβαροῦς καλλιτεχνικοῦς μου λόγους νά τοῦ ἀντιπείνω.

Μέ πολλά νὰ καί ὄχι, μέ συζητήσαμε, μέ μισὲς καί δόκλιχες ὑποσχέσεις ἐπέρασε ὁ καιρὸς καί βγήκε τό cartellone, ἡ ἀναγγεῖλια τοῦ ρεπερτορίου, καί ὁ «Nabucco» δέν ἦταν στό πρόγραμμα.

Ἦμουνα νέος: τό αἷμα μου ἔβραζε. Ἐγάρωσα ἓνα γράμμα στό Merelli, πού ἔσπρω νά ξεοστῆσῃ ὄλους ὁ θυμὸς. Ἄλλα δέν τό εἶχα καλά καλά στείλει — πρέπυ πει νά τό ὄμολογήσω — πού τό μετάνιωσα. Φοβόμουν νά πῶς τά εἶχα κάνει θάλασσα.

Ὁ Merelli, πού ἔστειλε καί μέ φώναζε, μ’ ἔβαλε μπροστά: Ἄ! αὐτὸν τὸν τρόπο γράφουμε σ’ ἓνα φίλο; Ἐπει’ ὄμως ἔχεις δικηρα, θά παίξουμε αὐτό τό «Nabucco». Ἐνα πράγμα πρέπει ὄμως νά χωνέψῃς. Οἱ τρεῖς νέες ὄπερες μού κοστίζουν πάρα πολλά. Γι’ αὐτό δέν μπορῶ νά κάμω γιά τό «Nabucco» οὔτε σκηναὶ οὔτε κοστοῦμια καινούρια. Θά κυττάξουμε πῶς θά τὰ ἐοικονομοῦμε μέ ὄτι βροῦμε στήν ἀποθήκη καί στό βεσιτάριο.

Μέ ὄλα ἦμου ἱκανοποιημένος φτάνει νά παιζόταν ἡ σπερα μου. Κι ἔτσι βγήκε ἓνα βου cartellone πού ἐπὶ τέλους εἶβα ν’ ἀναγάρφῃ: «NABUCCO!»

Στὴ σκέψη μου ἐρχεται μιά κωμική σκηναὶ πού διαδραματίστηκε λίγο νῆν ἀμέσως στό Solera καί σέ μέ. Εἶχε γράψει γιά τήν τριτὴ πράξη ἓνα μικρὸ ἐρωτικό ντυοῦτο μεταῦ τῆς Φερένα καί τοῦ Ἰσραὴλ. Αὐτό δέν μού ἀρεσε καθόλου, πρῶτα, γιὰτι ἐπάγωνε ὄλη τή ζωντανὴ δράση κί ἔπειτα γιὰτι ἀφαίρεισε πολύ ἀπὸ τό βιβλικὸ μεγαλεῖο πού εἶναι ἡ οὐσία αὐτοῦ τοῦ δράματος. Ἐνα πρῶτο μού ἦταν ὁ Solera στό σπίτι μου, τοῦ εἶπα τούς ἐνδοιασμοῦς μου. Δέν τοὺς παραδέχτηκες, ὄχι γιὰτι ἐπίστευε πῶς δέν ἦταν ὄσωτο, ἀλλά γιὰτι τίποτα στὸν κόσμο δέν μποροῦσε νά τὸν κινήσῃ νά κἀμῃ δυὸ φορές τὴν ἴδια δουλειά. Ἐξαντλήσαμε συζητῶντας τό ὄπρ καί τὰ κατὰ. Ἦμου ἀνένδοτος κί ἐκίνους τό

